

התנתחים שלא היו

אלא בשני גלים, פחות או יותר שווים בעוצמתם. אלא שהגל הראשון תקף לכל רוחב הגיזרה. בעוד שהגל השני — חטיבת השיריון 78 והחטיבה הממוכנת 121 — ריכו את התקפתו בעיקר בניגוד עמק־הבכא, שם בלמו אותו בתחילה פלוגה אחת, ואחר־כך שתיים.

חופי: "היתה זאת טעות לא לחלק את רמת־הגולן לשתי גזרות!"

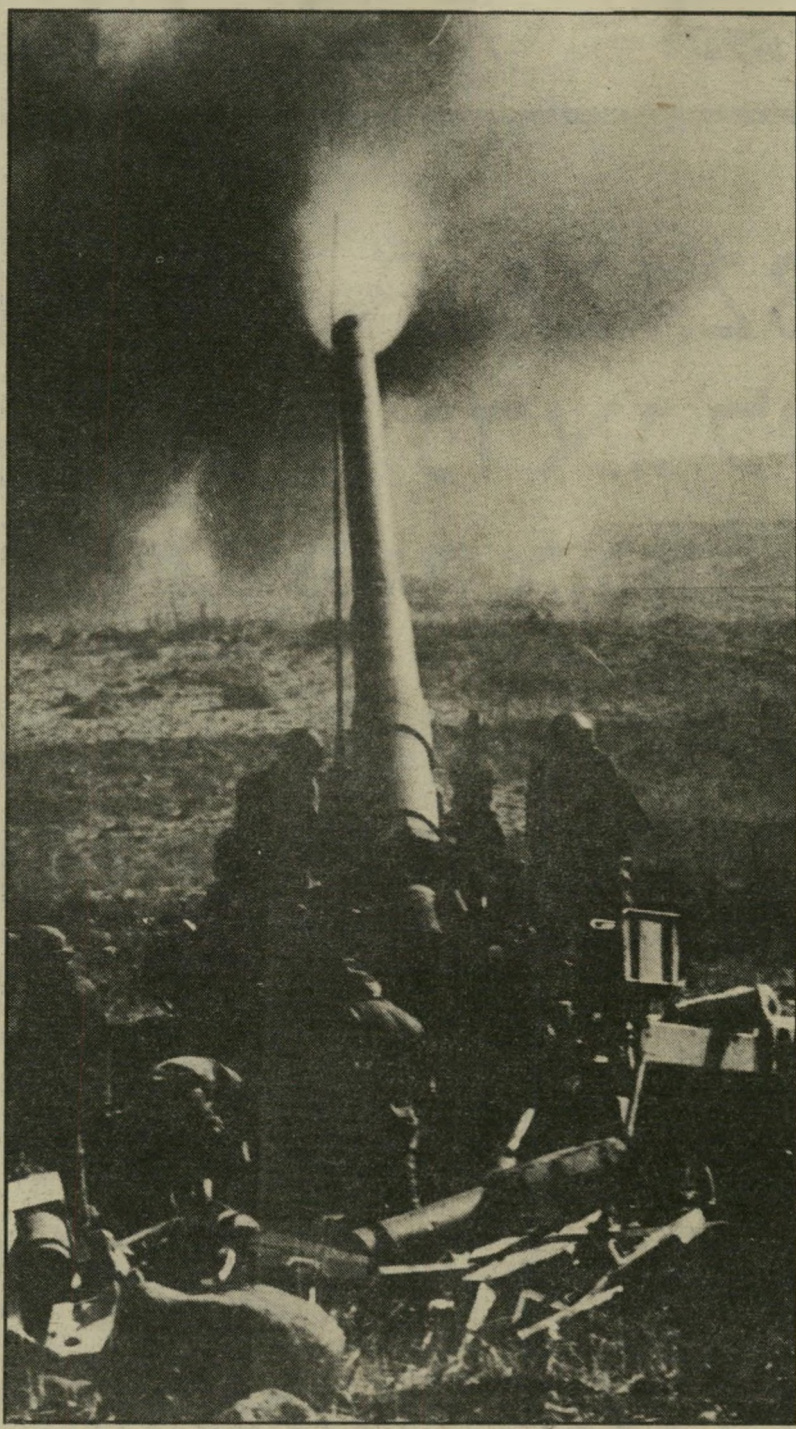
והעברת חלק, ולוא גם קטן, אל הגיזרה הדרומית. המתמוטטת תחת הלחץ הסורי הכבד. התשובה היא: בהחלט כן!

ראשית, יש לציין את גודל 77. שהגיע בשעות הדימדומים אל הבוסטר הגדוד ירה אש בלתי־יעילה (בשל הטווח הגדול) לעבר הטנקים הסוריים שתקפו את גדודו של יוס אלדר בעמק־הבכא. אך חדל מכך במהרה. בשעות הערב היו, אם כן, על הבוסטר כ־25 טנקים שניתן היה לנצלם למשימות אחרות. לאחר רדת החשיכה ירה אחת הפלוגות מן הבוסטר והתפרסה ממזרח לקונייטרה, שם נותרה כל הלילה בחוסר־מעש. כשהיא סופגת אבדות מאש הארטילריה הסורית. שאר הגדוד נשאר על הבוסטר עד לאחר השעה 21.30 ואז ירד לתגבר את עמק־הבכא, כשהוא מותיר על הבוסטר את הפלוגה המוקטנת.

לפני שהצטווה גדוד 77 להתפרס בעמק הבכא, אירעה אפיזודה נוספת. הממחישה כי באותו לילה ניתן היה בהחלט להוריד כוחות דרומה:

יאנוש ציווה על כוח מגדוד שהיה פרוש מצפון לחרמונית. לבוא ולתגבר את עמק־הבכא. כוח בן 14 טנקים. מן הגדוד, אכן הגיע לגיזרה, אלא שירה בטעות על גדוד ויאנוש שלחו בחזרה לגיזרתו. ופקד על קהלני לרדת מן הבוסטר ולהתפרס בעמק.

ניתן להסיק מכך שאם לא ניזקקו לבוח זה בגיזרה שמצפון לחרמונית וניתן היה לוותר עליו בעמק־הבכא, אפשר היה לשלחו דרומה. מתוך עשר

צורת הפריסה של צה"ל ברמת־הגולן, עם פרוץ המלחמה, מעוררת תמיהה. מתוך חמשת גדודי הטנקים שהיו ברמה, נערכו שניים קדימה ואילו שלושת האחרים נותרו מרוכזים בעורף, כעתודה. למעשה, היה השיריון של צה"ל ברמה פרוס במיבנה התקפי, אם כי ביחסי־כוחות ששררו לא היה, כמובן, ניתן אף לחשוב על אפשרות כזאת.

מצב רומה שרר גם בחזית הדרום: מתוך שלוש חטיבות טנקים היתה אחת פרוסה בקו קידמי ושתיים בעתודה. נסיני היו כ־70% מן הטנקים מרוכזים בעתודה, ובגולן היה שיעורם כ־60%. זוהי אחת הנקודות המתמיהות

דדו: "אלה הן שגיאות, שאני יודע, בדיעבד, שאני עשיתי!"

בנוגע למילחמה — העובדה שהמית קפה הגדולה ביותר שניחתה על מדינת ישראל, מאז הקמתה, מצאה את צה"ל כשהוא ערוך בשתי החזיתות בהיערי כוח התקפית.

דרך הגיונית יותר לעריכת כוחות צה"ל ברמה היתה לחלק לשתי גזרות חטיבותיות, כאשר כל אחת מתחלקת לשתי גזרות גדודיות ואילו הגדוד הנוסף נותר בעתודה — כאשר כל גיזרת רמת־הגולן נתונה לפיקודו של מפקד־האוגדה.

היערכות כזאת היתה מעמידה את צה"ל במצב טוב יותר בסני המיתקפה הסורית ומונעת רבות מן הבעיות והתקלות שנוצרו במהלכה.

היערכות כזאת היתה מציבה בגיזרה הדרומית שני גדודים מלאים וכך היו יכולים להיות בה, כבר בתחילת המלחמה, כ־75 טנקים (לעומת כ־60 שהתפרסו שם בפועל). פיקוד המחטי"ם על גיזרותיהם, תחת פיקוד של מפקד הרמה, היה מבטיח שליטה טובה יותר בכוחות — בעיקר בגיזרה הדרומית, אשר מפקדה לא נמצא בה בשעות הראשונות לפרוץ המלחמה — ויש להניח שהיה מאפשר קריאה טובה יותר של הקרב.

איתורו של המאמץ העיקרי הסורי בגיזרה הדרומית, והסנייתו של גדוד העתודה בלסיו, היתה מעמידה מול הסורים את עיקר עוצמת השיריון של צה"ל ברמה. במינוחים מיספריים:

במלאת וו שנים למלחמת יום־הכיפורים, מעשיך רוני שפיגל בניתוח המחדלים והכישלונות בחזית הגולן: לא מיכשול, לא מיקוש, לא קני־תותח מספיקים, מערך ללא עומק וליקויי תיקשורת בין הפיקוד והכוחות

סלוגות הטנקים (כולל הטנקים של גדוד שהיו בראשות אותו לילה בגיזרה הצפונית הרו, למעשה, רק שלוש נתונות במהלכו בקרבות ממשיים בכלימת תנועתו של גדוד טנקים סורי צפונית, בציר רסיד־קונייטרה.

אומנם היה צורך בכוחות נוספים עלימנת לשמור על הקו לכל אורכו, אולם ניתן היה להוריד פלוגה או שתיים דרומה. הורדת הכוח היתה מאפשרת לייצב קו־הגנה מרום לנפת, ולבלום את התקפות הסורים לעברה.

גודלו של הכוח שניתן היה להוריד דרומה, הושפע במידה רבה מצורת הפריסה בגיזרה

כוחות כאלו, שולי הטעות שהיו מותרים לצה"ל היו צרים ביותר.

אפשר רק לומר, במידה רבה של סבירות, שגם אם היו לסורים הישגים במקרה זה, הם כנראה היו פחותים בהרבה מהישגיהם בפועל כאשר יחסי הכוחות ששררו כמצאיות היו הרבה יותר טובים מבחינתם.

● **נחך אל נחך**

גיזרה הצפונית עמדו כ־120 טנקים של צה"ל, אשר הותקפו עליידי 250 טנקים סוריים. גם כאן לא תקפו כל הטנקים כבת אחת,

1:5 (לרעת צה"ל) במיקרה של הפריסה המוצעת של הכוחות ברמה (בפועל הם היו ביחס 1:9). אולם יש לזכור כי ההתקפה הסורית נערכה בשני גלים, ולפיכך לא כל הכוח תקף במרוכז, אלא לשיעוריו. בתחילה תקפו שלושה גדודי טנקים מוגברים של חטיבות החי"ר — 120 טנקים — אשר נבלמו עליידי גדוד ואילו בשעות הערב הונחת המאמץ העיקרי בכוח של למעלה מ־400 טנקים.

קשה לקבוע באופן חריש־מעשי אם מאמץ זה היה ניכלם לחלוטין, משום שתוצאותיו של קרב תלויות בגורמים רבים — בהם מישגים שעושים, או לא עושים, שני הצדדים — וברור שביחסי

בגיזרה הדרומית היו נערכים כ־110 טנקים, ובגיזרה הצפונית כ־70.

חופי עצמו מודה, כי היתה זו טעות שלא לחלק את הרמה מייד לשתי גזרות חטיבותיות, ובסיפרו של חנוך ברטוב, דדו, הוא מצוטט כאומר בהקשר זה: "אלה שגיאות, שכדיעבד אני יודע שעשיתי".

עלימנת להניח את הרעת, צריכות להישאל שתי שאלות: האם היערכות כזאת היתה אכן מביאה לכלימת הסורים בדרום־הרמה? והאם גריעת הכוחות מצפון־הרמה לא היתה מביאה להבקעה סורית בגיזרה הצפונית?

בגיזרה הדרומית של הרמה, ההיינו, יחס של באוקטובר 550 טנקים סוריים, והיינו, יחס של